

KJE SO VZROKI ZA VSE POGOSTEJŠE NESREČE V GORAH – ŽRTVE SO TUDI MED VRHUNSKIMI ALPINISTI

Cilj ni na vrhu, cilj je v dolini

Zadnji od slovenskih vrhunskih alpinistov, ki je izginil v Himalaji, je Slavko Svetičič

Tomaž Jamnik je iz Pakistana sporočil, da je slovenski alpinist *Slavko Svetičič* 20. junija izginil pri poskusu samostojnega vzpona po zahodni steni Gašerbruma 4. Njegovi spremljevalci in člani korejske odprave so naslednje dni, kadar je vreme dopuščalo, opazovali steno in greben, 26. junija celo s helikopterjem, vendar brez uspeha. Zaradi narave gore ter padavin in plazov so izgubili upanje, da je Slavko Svetičič še živ oziroma da bi ga lahko še našli...

Novica, objavljena 4. julija na zadnji strani Dnevnika, je bila šokantna, ena v vrsti tistih, ki jih zadnja leta prepogosto dobivamo s himalajskih strmin in ena od tistih, ko izgubljam vrhunske alpiniste, ljudi, ki so se tako ali drugače zapisali v slovensko alpinistično zgodovino. Zadnji med njimi je na žalost odlični alpinist *Slavko Svetičič*, čeprav ne tudi edini. A Himalaja je seveda samo delček tragedij, ki se dogajajo v alpinističnem in planinskem športu. Zakaj, kje so vzroki, kaj vodi do tega, da ljudje naredijo korak preveč, da naredijo tisti usodni premik, ko ni več vrnitve? Gre za objektivne razme-

re (vreme, težavnost gora, plazove, sneg, podhladitev...) ali včasih tudi za trmasto vztrajanje, nerazsodnost, odločenost, da za vsako ceno dosežeš cilj. Ali pa so nesreče v gorah zmes vseh teh dejavnikov?

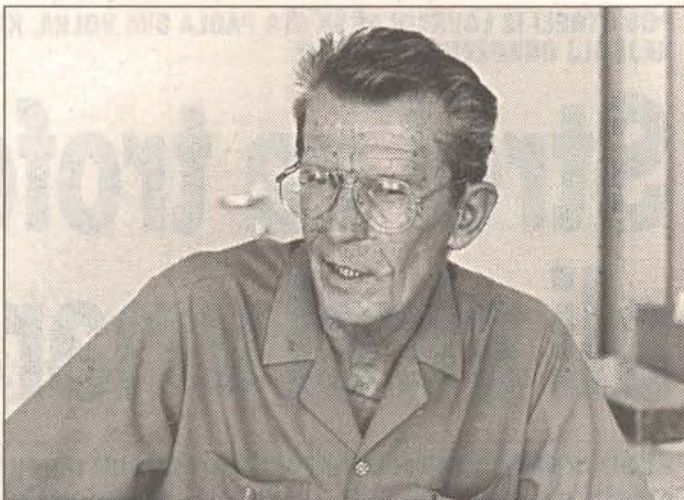
Trenutki nerazsodnosti

V zadnjih osemnajstih letih (od leta 1977) se je v himalajskem pogorju ponesrečilo ali izginilo devet slovenskih vrhunskih alpinistov. Imena so impresivna, alpinisti, ki jih ni mogoče nadomestiti, večina med njimi. »Upam si trditi, da je bila dve tretjini nesreč posledice povsem subjektivnih odlo-

ločitev, kar bi lahko pomenilo tudi subjektivnih napak. Nekateri med njimi so delali tudi proti navodilom odprave, imeli smo primere, ko so alpinisti izključili oddajnik, da jih odprava ni mogla priklicati.« pjasnjuje načelnik komisije za odprave v tuja gorstva *Tone Škarja*.

»Glede Himalaje je seveda znano, da so tam razmere za plezanje pogosto zelo slabe, tako da ni mogoče predvidevati, kakšno vreme te čaka po nekaj dneh. Po drugi strani pa se človek, alpinist, pogosto organsko premalo zaveda, da cilj ni na vrhu, ampak v dolini! Povod za te nesreče, ki so jih imeli naši alpinisti v Himalaji, je bilo tudi dejstvo, da vrh v nekem smislu ni bil osvojen, da gre za nekaj več. Nekaj nesreč pa je bilo celo takih, da je odprava že dosegla svoj cilj, pa si posamezniki želijo še več, kljub temu, da odprava ni bila za to.«

Pri izkušenih alpinistih bi morda pričakovali večjo razso-

Tone Škarja

druge drugačna merila, zase pa spet posebne, ker mislimo, da smo sposobni več.

Spomnim se, da je **Stipe Božič** nekoč lepo rekel, da moraš biti nekoliko nor za kaj takega, ampak moraš se tudi zavedati, koliko si nor. Namreč, ko dovoliš, da trenutna čustva prebijejo meje pameti, postane zadeva pogubna,« pravi Tone Škarja.

Samorilski destruktivizem?

Ko smo govorili o slovenskih značilnostih oziroma značilnostih slovenskega značaja, ki se v skrajnih razmerah še posebej izraža, ne bi smeli pozabiti še na nekaj. »Mi take nesreče analiziramo, toda alpinisti so pogosto povsem nedotakljivi, pri čemer ne gre zanemariti dejstva, da so to večinoma res zelo prekaljeni ljudje, ki imajo veliko izkušenj. Vidimo pa, da smo Slovenci tako gorski narod, da bi se s tem fenomenom lahko resneje ukvarjali tudi sociologi in psihologi. Ne bi rad prejudiciral, toda opozoril bi vendarle, da je mogoče tudi pri alpinizmu zaznati ta značilni samorilski destruktivizem. Še posebej, če na tako dejavnost potem ljudje 'obesijo' še svojo eksistenco.

Drugačne vrste alpinist je bil **Tomo Česen**, pa je bil tudi solist. Česen se je teh nevarnosti dobro zavedal in za neki cilj je bil raje 200-odstotno pripravljen, kot pa da bi kaj tvegjal. Imel je tudi omejen cilj. Vedno je govoril, da moraš imeti omejeno število ciljev, sicer te Himalaja preprosto požre.»

Tako kot je požrla skoraj desetnino naših alpinistov in množico drugih. Himalaja je seveda cilj vsakega alpinista, še vedno je v ospredju vseh alpinističnih razmišljanj. Drugo vprašanje pa je, kako pripravljene odprave grede tja in koliko se zavedajo, kaj vse jih tam čaka. Pogorje vsekakor ni od muh. Če so tam končali svojo življenjsko pot mnogi slovenski vrhunski alpinisti, potem bi to moralo biti končno dovolj resno opozorilo.

MATJAŽ KRANJEC

pogosto nočejo sodelovati.«

Nikakor ni mogoče trditi, da alpinisti, ki se odpravijo v Himalajo, ne vedo, kaj jih tam čaka; poleg tega se tja odpravljajo večinoma res izkušeni alpinisti. Pa vendar je v tem

dnost, toda ravno ta pogosto v bližini nekega izjemnega cilja popusti. Ampak zadeve je mogoče tudi razlagati. Na teh višinah je seveda zrak bistveno redkejši, potem višina, želja po cilju, vse to vpliva na razso-

Žrtve Himalaje

Od leta 1977 do zdaj je v himalajskem pogorju umrlo oziroma izginilo devet slovenskih alpinistov.

● Leta 1977 **Drago Bregar**, leta 1983 **Jernej Zaplotnik-Nejc** in z njim **Spličan Ante Bučan**, leta 1985 **Borut Bergant-Čita**, leta 1991 **Marija Frantar-Mariča** in **Jože Rozman**, leta 1992 **Damjan Vidmar-Damč**, leta 1993 **Boštjan Kekec**, leta 1994 **Beno Dolinšek** in 20. junija 1995 **Slavko Svetičič**.

dnost. In na koncu je še meja med tistim, kar more biti in kar je preveč, zelo tanka in zavedanje tega, da si naredil kaj preveč, je lahko prepozno in usodno.

Alpinizem in slovenske značilnosti

»Mislim pa, da je pri nas tudi preveč te tekmovalnosti, da je to odsev slovenskega značaja in da se v gorah še posebej izraža ambicija, biti boljši od drugega. Po drugi strani pa mnogi jemljejo za pravo katastrofo, če ne dosežejo nekega cilja. Upam si trditi, da bi naši alpinisti mnogokrat naredili veliko več, če bi plezali skupaj, ampak tega preprosto ni, ker

najvišjem pogorju izginilo preveč alpinistov, ne glede na to, da gre res za izjemno nevaren in poseben šport, da gre za dejanja, ki jih je težko primerjati s kakršnimi koli drugimi. Logično je tudi, da je alpinizem šport, ki pomeni boj z naravo, boj s steno, premagovanje samega sebe v izjemnih okoliščinah, pa vendar...

»Veste, mi že skušamo svetovati alpinistom, kaj in kako delati v Himalaji, ampak to ni preveč zaželeno. Alpinisti so zelo vase zaverovani ljudje in ne želijo kakšnih posebnih navsvetov. Poleg tega pa vse temelji tudi na lastnih uspehih, na točkah, na katerih se malo upošteva, da skriva Himalaja še veliko drugih nevarnosti, ne samo tehnične težave. Poleg tega pa vsi vemo, da imamo za